СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XL. Ч. 269. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 17 листопада 1932. VOL. XL. No. 269. Jersey City, N. J., Thursday, November 17, 1932. THREE CENTS.

КОНГРЕС ЗАЯВИТЬСЯ ПРОТИ ПРОВОЛОКИ В СПЛАТІ ВОЄННИХ ДОВГІВ

ВАШИНГТОН. — З того, що заявляють демократичні провідники конгресу, виходить, що справа дальшої сплати воєнних довгів буде вирішена на короткій сесії конгресу, та що конгрес заявиться проти уділення довжникам дальшої мораторії.

Зате провідники конгресу є тої думки, що справа тих довгів повинна бути обговорена з іншими економічними справами, які відносяться до піднесення торговлі й промислу, а до яких треба зачислити в першу чергу справу тарифи.

НЕ БУДЕ ВИПЛАТИ БОНУСА В ГОТІВЦІ.

НЮ ЙОРК. — Ветерани вже втратили надію, щоби на конгресовій сесії „кривої качки", яка розпічнеться у грудні, можна було переморсувати ухвалу виплати ветеранського бонуса в готівці. І нема надії, щоби взагалі до цього могло прийти в найближчім часі, бо державна каса порожна.

ФАРМЕРИ НАТИСНУТЬ НА КОНГРЕС.

ОМАГА. — На річній конвенції „Нешенел Фармерс Юніон" піднесено, що найближчий конгрес мусить ухвалити якісь полекші щодо сплати моргеджів на фармах. Делегати висказували думку, що фармери вже бунтуються і треба рахуватися з дійсною революцією, якщо конгрес не прийде їм з допомогою.

На конвенцію прибули 300 делегатів з 28 стейтів.

ФАНТУЮТЬ РІЧИ ВОКЕРА.

НЮ ЙОРК. — Помічник шерифа хотів зафантувати річи, які залишив бувший мейор Вокер у готелі „Амбасадор". В той спосіб думав він видістати $485, які Вокер завинив за удекорування своїх кімнат. В готелі сказали шерифови, що він трохи спізнився, бо річи зафантувала готелева управа за незаплачені Вокером готелеві рахунки.

ГОТЕЛЯРІ НЕ ПОКЛАДАЮТЬ ВЕЛИКИХ НАДІЙ НА ПИВО.

НЮ ЙОРК. — На конвенції готелярів говорено про те, що з поправою торговлі поправиться теж готелевий бизнес. А говорячи про пиво, підносили, що з нього не буде більшого доходу як зі збуту „джинджер ейл". Тому треба домагатися впровадження легкого вина, бо Американці вже й так надто привикли до „гострих напитків".

ВЖЕ РОЗСИЛАЄ ЦІННИК ВИН.

НЮ ЙОРК. — Фірма „Мукін, Інк.", якак займалася до часу заведення прогибіційного торговлею заграничними винами, вже порозсилала цінник французьких і американських вин на винадок, як буде знесений акт Волстеда. В цін не враховано тільки цла й податків.

ЗГОРІЛИ В ЛІТАКУ.

ДОВЕР (Делавар). — Бувший визначний брокер, Джан Монтгомері мол. і Ліслі Мек Елистер, обидва з Вілмінгтону, згоріли на попіл у літаку, що злетів на землю і запалився.

РУЗВЕЛТ ЗУСТРІНЕ ГУВЕРА У ВІВТОРОК.

ОЛБАНІ. — Рузвелт відвідає президента Гувера у вівторок наступного тижня. Кажуть, що говоритиме з президентом у справі воєнних довгів загально й не буде себе на разі нічим звязувати.

ПАРАГВАЙЦІ ВТРАТИЛИ 1,300 ЖЕРТВ В ОДНІЙ БИТВІ.

ЛЯ ПАЗ. — Між Парагваєм і Болівією далі тріває боротьба за Чако. А що та боротьба кровава, пізнати по тім, що невдалий наступ Парагвайців на твердиню Саведра коштував їх 1,300 жовнірів, вбитих і ранених.

ПРОТИ „ВЕТЕРАНСЬКОГО РЕКЕТІРСТВА".

НЮ ЙОРК. — Арчіболд Рузвелт, син бувшого президента Теодора Рузвелта, ветеран, сам ранений у війні, секретар „Нешенел Економі Ліг", виступив з дуже гострою критикою наступу ветеранів на державну скарбницю. Він назвав поступовання многих ветеранів „ветеранським рекетірством" і взивав край боротися з тим лихом. Він підніс, що держава ще далі виплачує пенсії „сімом вдовам по ветеранах з війни в 1812 році", та що так, як тепер маються справи, останній ветеран „помре десь коло 2015 р." Тоді кошти удержання ветеранів винесуть суму $89,000,000,000. А яка це велика сума, пізнати по тім, що ціла остання війна коштувала Америку $21,000,-000,000.

ВИБОРЧІ БЕСІДИ НЕ ЗДАЛИСЯ НА НІЩО.

ПОКІПСІ (Ню Йорк). — Артур Крок, співробітник „Ди Ню Йорк Таймс", викладав у Політичнім Клюбі Васар Каледжу на тему останніх виборів. Він підніс, що численні політичні промови, які виголошували кандидати на протязі такого довгого часу, не мали на ділі на виборців ніякого впливу. Американці вже давно були рішені на те, що треба змінити, і скористали з права голосування, щоби ту зміну заповідувати.

УКРАЇНСЬКА ГОДИНА НА РАДІО.

В четвер вечером в годині 8.30 зі стації WNYC (570 кс.) буде грати Михайло Вдовяк і його ансамбль українські класичні твори.

В неділю як звичайно в годині 9 рано зі стації WOV (1130 кс.) на програмі Сурми виступить Литовський Хор з Бруклина під проводом професора Ф. Дулки в числі 75 осіб. Слухайте обі програми, вони повчаючі, а відтак пишіть листи до стації, чи дб аранжерів програми про свої враження, бо лиш тим додається охоти аранжерам до дальшої праці на тім полі.

ЗМЕНШЕННЯ НАРОДИН В ЕВРОПІ.

Населення в Німеччині постійно зменшується. Вирахували, що як число народин падатиме так далі, то за 15 літ буде там 10 міл. людей понад 65-літніх, удвоє більше як дітей до 15-го року життя. У 1931 р. було у Берліні на 1,000 осіб 8.7 народин, у Парижі 14.9, у Лондоні 15.8, у Ню Йорку 20 на тисячку. Після війни у всіх країнах, з виімком Італії та Голяндії, подружі пари почали „рахуватися" з дітьми.

НЕВДАЛЕ КУПНО ГУСЕЙ.

Торговець гусьми Томовяк мав закупити більшу партію гусей для Варшави та Лодзі і приїхав зі своїм спільником до Грудзьондза. На залізничому двірці заступив їм дорогу якийсь панок і заявив готовість помогти їм в інтересі, бо, мовляв, знає місцеві відносини. Щоб обговорити справу, він завів їх до готелю. Після могоричу оба торговці вийшли з кімнати, щоби полагодити нагалу потребу, але коли за хвилину вернулись, незнакомого посередника вже не застали. Разом з ним пропали їх гроші в сумі кільканацятьох тисяч зол., які лишили були на столі. Поліція шукає злодія.

СМЕРТЬ ІЗ ПРИЧИНИ ЕКЗЕКУЦІЇ.

До молочарні Сари Гольдберг у Тернополі прийшов екзекутор і хотів відчинити шуфляду каси. Гольдбергова хотіла цьому перешкодити та в суперечці так схвилювалася, що дістала серцевої атаки. Заки прийшов лікар, Гольдбергова померла.

РОЗСТРІЛЯЛИ ШПИГУНА.

Перед наглим військовим судом у Люблині станув старший стрілець Владислав Гофман із 24. п. п. за шпіонаж в користь сусідньої держави. Після короткої розправи трибунал засудив його на кару смерти. Президент републики відкинув прохання оборони про помилування, наслідком чого Гофмана розстріляли.

І ЦЕ ЇХ ІСТЬ!

В неділю, 18 вересня ц. р., відбулися в Тернополі мотоциклеві змагання до яких стануло 9 учасників, а в тім 4 Українці. 1-ше і 3-те місце заняли Українці (2 місце взяв Жид). Перше місце заняв Андрій Ботуцький, член „Поділля".

На маргінесі цих змагань треба зазначити, що польська преса подала вправді висліди змагань, але не зазначила при цьому, що переможцем є Українець.

ВИДАТКИ ДЕРЖАВ НА ЗБРОЄННЯ.

„Берзен Курір" подав зладжені міністерством райхсвернаї дані річних видатків Німеччини й інших держав на зброєння. Німеччина видає 170 міл. долярів річно, супроти 465 міл. у 1913 році. Відносні цифри для Франції є 455 міл. (349 міл.), для Великої Британії 435 міл. (385 міл.), для Італії 258 міл. (179 міл.), для Зл. Держав 727 міл. (244 міл.). Чисельности поодиноких армій тут не взяли під увагу.

ПРОБИВСЯ НА ДИШЛІ.

Михайло Луканич, робітник із Вербіжа, пов. Долина, їхав у ночі ровером без ліхтарки. Серед темряви наїхав на віз, що їхав з противного боку, і вдарився гортанкою так нещасливо об дишель, що до двох годин помер. Стверджено, що завинив сам Луканич, їдучи без ліхтарки.

ВИТАЮТЬ НІМЕЦЬКИХ МОРЯКІВ І ОФІЦИРІВ.

Офіцирів і моряків німецького кружляка „Карльсруге" витають у Ню Йорку з одушевленням. Справляють їм різні балі й гостини.

ФОН ПАПЕНА ВИПСИКАЛИ.

Місцевий стейтовий уряд у Дрездені (Німеччина) принял у себе з помпою канцлера фон Папена, що приїхав був там для тіснішого порозуміння. Зате маси народу на вулицях міста випсикали та висвистали його, викрикуючи: „Геть тиранію фон Папена!" Поліція ледви вратувала канцлера від чинної зневаги.

АНГЛІЙСЬКИЙ ВУГОЛЬ І ПОЛЬСЬКИЙ.

Польські часописи пишуть, що англійські копальні вугля які доставляють вугля до Данцігу, ведуть акцію в тому напрямі, щоб опанувати польський ринок, а передовсім околиці, що сусідують з Данцігом. Англійські копальні створили навіть спеціяльну організацію для продажі вугля на Поморю. І найцікавіше те, що цей вугіль продають Англійці по дуже низьких цінах, бо по 30 золотих за тону, а за польський вугіль треба платити 70 золотих.

На маргінесі того дивогляду „Роботник" пише:

„Замісць потаніти — вугля дорожіє! Сумніваємося, чи є на світі друга країна, — навіть не маючи свого власного вугля — що платилаб такі жахливо високі ціни. Це вже не дорижня, це розбій. Зрештою, такий розбій виконується на всіх картелевих артикулах".

ЗАСУДИЛИ КИТАЙЦІВ.

У молодечім суді у Венкувер, Б. К., засуджено Китайця Фонга на три роки вязниці з тяжкою працею за те, що він причинився до зведення на лиху дорогу двох 15-літніх білих дівчат.

Джі Линг дістав три і Лі Сінг чотири місяці тюрми.

Поліція арештувала виновників у бейсменті дому Китайця Фонга. Бейсмент був штучно обезпечений системою електричного алярму. Опівночі ступінь сходів давав алярм. Хто про це знав, оминав його. Тайні двері служили для виходу, куди й дівчата втікли. Їх знайдено пізніше.

РОЗСТРІЛ РАДЯНСЬКИХ УРЯДОВЦІВ.

Радянський суд у Ленінграді засудив на розстріл 6 урядовців фабрики обуви „Скороход", обвинувачених у крадежі 1,000 пар обуви. В мотивах присуду сказано, що він має відстрашити робітників і службовців від крадежі державного добра. Засуджені звернулися до уряду з проханням, щоби їх помилували.

ЇЗДА ПІД ВАГОНОМ КОШТУВАЛА ЖИТТЯ.

Семен Герщукуляк з Мамаївців (Буковина) хотів заїхати залізницею додому й нічого за це не заплатити. Тому підліз під вагон і вчепився механічної гальми. Але підчас їзди з Чернівців стиснув його ремінь так, що він удушився. Тіло впало між колеса і розкавалкувалось. Залізничий персонал запримітив нещастя на першій стації у Жучці й повідомив родину нещасного. Герщукуляк мав 20 літ.

СКАРЖИТЬ ЗА ОБГОЛЕНУ БОРОДУ.

В одній французькій тюрмі сидів якийсь час бельгійський фільмовий актор. Коли його випустили з тюрми, через помилку обголили його розкішну бороду. Тепер той актор вніс скаргу проти держави за відшкодування в сумі $2,000, бо казав, що його борода була йому потрібна як фільмовому акторови, а крім того борода була його прикрасою.

В ПОГОНІ ЗА РОБОТОЮ.

Сімнацять-літня Жан Майкел хотіла спробувати свого щастя в Торонто, бо у Вінніпеґу їй не велося. Її батько від трох літ без роботи, її чотири сестри, старші від неї, також без заняття, а життя вимагає поживи, одіння, даху над головою і т. д. Дівчина рішилася спробувати щастя в Торонто. Вона перебралася в верхнє одіння свого брата і перекралася тяґаровим поїздом з Вінніпеґу до Торонто. Та й там не знайшла роботи, а один долляр, який вона мала ще з Вінніпеґу, по дорозі розійшовся. Вправді замешкала в одном домі, але ренту не платила, бо не було як. Хазяйка дому повідомила поліцію і її взяли на суд за волокитство. Її не засудили.

Шеф поліції і Салвейшен Армія стараються для бідної дівчини знайти в Торонто роботу.

487 СПАДКОЄМЦІВ І 295 АДВОКАТІВ.

В югославянськім місточку Вайскірхен ведеться вже від 28 літ процес, у якому 487 спадкоємців борються за міліони й у якому беруть участь — 295 адвокатів. В 1904 р. померла в тому місті вдова Шмідт, що була двічі замужна, не мала дітей і лишила міліоновий спадок без завіщання. До того спадку зголосилися аж 487 осіб. В р. 1918 відкинено 480 спадкових позовників, а право до спадку признано лише 7 особам. Але на тім не скінчилося. Бо ті, що їм признано спадок, не можуть його дістати з гонорари адвокатам, і спадкових коштів. І так усі ті спадкоємці, яким припав спадок, шукають тепер грошей, щоби заплатити спадкові кошти та гонорари адвокатам і ставлять на цього варт

ПЯТИЛІТКА ПОГІРШИЛА ЕКОНОМІЧНЕ СТАНОВИЩЕ НАСЕЛЕННЯ РОСІЇ

БРАК ХАРЧІВ УСЕ ЗБІЛЬШУЄТЬСЯ. РОБІТНИЦТВО НЕ ВИТРИМУЄ ФАБРИЧНИХ УМОВИН ПРАЦІ.

МОСКВА (СССР). — На передодні закінчення плянів пятилітки, яку большевики стараються закінчити за чотири роки, економічне становище населення стало значно гіршим, ніж воно було перед початком пятилітки. Населення терпить тепер тяжко від недостачі найзвичайніших харчових продуктів, як хліб, яйця, масло, молоко, не кажучи вже про інші харчі.

Крім того все гірше й гірше стає з постачанням фабрикатів та інших найнеобхідніших предметів для населення. А тимчасом комуністична влада вже закінчує вироблення плянів другої пятилітки.

Великою язвою для радянської фабрично-заводської промисловости є те, що робітництво не тримається на фабриках і заводах. Часами деякі фабрики за рік зміняють тричі, а то й більше, ввесь склад свого робітництва. Робітництво не тримається фабрик, бо старається знайти такі місця праці, деб хоч у деякій мірі можна було задовольнити щоденні потреби робітництва в харчах та в фабрикатах, які видають з фабричних склепів. Отак, шукаючи ліпших умовин, робітництво безперервно переходить з одного місця праці до другого, що знижує продуктивність фабрик та заводів.

Комуністична преса почала останніми часами писати багато про таку зміну місця праці робітниками. Преса закликає комуністичну партію вжити найрішучіших заходів, щоб утримати робітництво на певних місцях праці. Це значить, що радянський уряд готується вжити ще більших репресій проти робітництва, щоб прикріпити його до фабрик та заводів.

НІХТО НЕ ХОЧЕ ПЛАТИТИ БОРГІВ АМЕРИЦІ.

ПАРИЖ (Франція). — Вже майже всі довжники Злучених Держав приєдналися до англійського прохання відрочити чергову сплату їх боргів Америці до рішення в цій справі на світовій економічно-фінансовій конференції, яка має відбутися у Льозанні. Тепер Польща й Бельгія звернулися до Америки з проханням відрочити сплату їх чергових рат на заплату повоєнних боргів.

ДВАНАЦЯТЬ ТИСЯЧ ОСІБ ОХОРОНЯЮТЬ ВАЛІЙСЬКОГО КНЯЗЯ.

ЛОНДОН (Англія).—Не зважаючи на протести Ірляндців-шінфейнерів, що заселюють північну Ірляндію, наслідник англійського престола, князь Валії, поїхав до Белфасту, столиці північної Ірляндії.

Він має там відкрити нову будову парляменту для північної Ірляндії. Пороблено незвичайні міри для його охорони. Крім особистої охорони його будуть охороняти дванацять тисяч осіб ірляндської поліції, війська та жандармерії й детективів.

ТРОЦЬКИЙ ПОЇХАВ ДО ДАНІЇ.

ІСТАНБУЛ (Туреччина). — Троцький виїхав з Туреччини до Данії, де він, на запрошення соціялістів, прочитає кілька лекцій про російську революцію. З ним поїхала його дружина, донька й секретар. Син лишився в Туреччині, куди має знову повернутися Троцький, як скінчиться час його перебування в Данії.

Турецька влада видала йому пашпорт на імя Лібинського. Дехто каже, що Троцький у Копенгаґі буде переговорювати з відпоручниками Сталіна про дозвіл повернутися до Росії.

АНГЛІЙЦІ ГОТОВІ ВОЮВАТИ З АБІСИНЦЯМИ.

ЛОНДОН (Англія). — Ловці рабів уже кілька разів нападали на провінцію Кенія, яка знаходиться під протекторатом Англії. Абісинці вбили вже коло 1,000 мешканців Кенії й багато забрали їх до полону, щоби продати в рабство. Разом з тим вони понищили оселі Кенійців.

Англійський уряд звернувся тепер до імператора Абисинії з гострою нотою, загрожуючи, що коли він не може контролювати своїх підданців і стримати їх від нападу на англійські кольонії, то тоді Англія сама візьметься за привернення ладу серед нащадків Абисинців.

МІЖУСОБНА ВІЙНА В КИТАЮ ТОЧИТЬСЯ ДАЛІ.

ШАНГАЙ (Китай). — Ріжні китайські генерали та армії не перестають воювати між собою. Генерал Лу Гсіянг, що виступає проти уряду, збомбардував з літаків місто Лічов. Підчас цього нападу вбито й поранено біля 2,500 військових та цивільних мешканців Лічова. 10,000 осіб залишилися під голим небом, бо їх доми спалено та зруйновано.

Таксамо і в інших районах Китаю нема спокою й ведеться завзята міжусобна війна то більшими, то меншими воєнними бандами.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 110 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ОДНА ХИБА ДОСКОНАЛОГО ДОКУМЕНТУ

Ще не минув тиждень від дня президентських виборів та від усього виборчого завзяття, а вже ті, що виглядали на непримирних ворогів, згодилися зійтись на спільну конференцію та обговорити справи такої основної й великої ваги, як справа воєнних довгів, економічної відбудови та обмеження зброєнь. Президент Гувер, побитий кандидат одної партії, запросив свого побідного противника, Рузвелта, на конференцію в усіх цих справах.

Ця небувала подія є вислідом цікавої постанови америкканської конституції про вибори президента й обняття вибранцем урядування. Вибори відбуваються на початку листопада, а вибранець обнимає уряд на початку березня слідуючого року. Між виборами й обняттям уряду проминає чотири місяці, підчас котрих урядує далі попередній президент.

Коли якийсь президент ставав до нового вибору й був вибраний, як це звичайно було з кождим майже президентом, що вже відбув одну каденцію, тоді нема ніякої політичної трудности: уряд далі продовжує свою політику. Нема теж великої політичної трудности тоді, коли зміняється особа президента, а не зміняється партія. Хоч особа може й тут богато значити, та все то не буде це, що станеться, як зміняється не тільки особа президента, але й партія. Щастя має американська політика, коли за чотири місяці між виборами нового президента й обняттям ним урядування не вирине ніяка справа, в якій одна партія займає одно становище, а друга партія — друге. Але що робити уступаючому президентови, коли таке трапиться? Йти по своїй особистій думці, чи по думці партії, щоби вона була перемінена за чотири місяці?

Отце є є трудність, якої не передбачили автори конституції. Вони хотіли поставити якесь забороло наглим перемінам політики уряду, а замісць цього загнали край у другий клопіт.

Знали про нього вже попередні президенти. Звичайно старі президенти обмежувалися до вимивання спірних питань. Найбільше принципіяльний з них, Вилсон, коли йому грозила програна, задумав був зректися уряду. Президент Гувер вибрав як вихід конференцію з Рузвелтом. Це все пригадує нам, що не тільки конституція У. Н. Союза має свої недостачі, але й такий документ, так широко розголошений, як досконалий, як конституція Америки, має теж свої недостачі, яким треба зараджувати через поправки, а коли ці неможливі, через непередбачені в конституції заходи.

ЕКОНОМІЧНА КРІЗА Й УКРАЇНСЬКА ІМІҐРАЦІЯ

(Реферат п. М. Данильченка, виголошений на річних нарадах Виконавчого Комітету „Обєднання").

Добробут населення кождої країни є тісно звязаний з її економічним розвитком. У свою чергу господарський розвиток окремої держави залежить у великій мірі від економічного стану цілого культурного світа.

Сучасні економічні відносини так скомпліковані, що кріза в одній державі чи частині світа скоро перекидається й на інші, бо тепер кожда окрема країна є тільки частиною світової економічної системи. Однак більшість політичних лідерів ще до недавна не хотіла визнавати цієї економічної азбуки.

Цілих три роки провідники американської політики запевняли своїх виборців, що Америка є такою багатою самовистарчаючою країною, що може безпечно відмежити себе високими митами від світових заверух. Дійсність показала інше і тепер тіжсамі провідники говорять зовсім протилежне тому, що говорили на протязі останніх трох років.

Ще не так давно ціле господарське життя світа підлягало певним економічним законам. Соціяльно-економічна структура цивілізованого світа не була такою „ідейною", як у Большевії, але людство жило нормальним життям. Однак перед кількома роками, через ріжні причини, скомплікована економічна машина сучасного ладу вийшла зпід контролі і сьогодні, в більшій чи меншій мірі, але майже всі стають жертвами цієї безконтрольної стихії.

Кріза бє всіх.

Робітники та службовці тратять працю; фармер не може звести кінців з кінцями через дешеві ціни на його продукти; промисловець скорочує продукцію, або зовсім закриває підприємство, бо не має збуту на свої вироби; інвестор тратить на вартости бондів та уділів. До недавна найсолідніщим інвестментом у світі всі визнавали першу гіпотеку (морґедж), але сьогодня віра в цей кредитовий фундамент падає, бо в багатьох випадках вартість будинку чи землі впала нижче першої гіпотеки.

Багато банків та морґеджових і асекураційних компаній, не знають, що робити з тими будинками та фармами, які вони масово перебрали за гіпотеку в перших двох роках крізи, бо думали на тому добре заробити. Пізніше вони побачили, що помилилися в своїх обчисленнях і тепер уже дуже неохочо і то тільки в крайньому випадку перебирають фарму або будинок за морґедж.

Сьогодня фармер або домовласник, який таксамо не хоче стратити своєї власности, як банок її набути, часто виходить краще, коли від нього відберуть будинок, чи землю за морґедж.

Тепер часто трапляється, що бувший власник будинку винайме його від банку майже за половину того, що він мусів сплачувати, коли був власником. Пересічно він тепер платить 40 долярів ренту за будинок, що раніше як домовласник він витрачав 70 долярів місячно на сплати процентів за морґедж, податки, асекурацію та біжучий дрібний ремонт.

Багато є подібних випадків також з фармами. Недавно один дослідувач фармерського життя наводив між іншим такий випадок: Перед 12 роками фармер на заході купив 160-акрову фарму за 20,000 долярів. Готівкою він заплатив дві тисячі долярів та переняв на себе 10 тисяч першої гіпотеки й вісім тисяч другої. За яких вісім років він сплатив всю другу гіпотеку. Першої гіпотеки він не сплачував, але проценти за неї платив регулярно. Та перед трома роками ціни на фармерські продукти дуже впали і він уже не був в стані платити банкови 600 долярів річно процентів, бо в першу чергу мусів оплатити коло 300 долярів річних податків та асекурацію. По двох роках банк відібрав від нього фарму за несплату процентів. Тепер він рентує ту саму фарму за 265 долярів річно, тобто менше як за третину того, що він мусів платити, поки був власником тої фарми.

Банк був би тепер радий продати ту фарму за половину вартости своєї гіпотеки, але він покищо не хоче продавати зі стратою, бо має багато таких фарм та будинків, а що в банкових книгах вони оцінені в повній висоті гіпотеки та судових видатків, тому балянс банку виглядає добре.

Таких дрібних прикладів є міліони, а тому це відбивається на цілій господарській системі країни дуже неґативно.

Що тепер і міліонерам не дуже солодко, показує недавне самогубство в Парижі всесвітнього короля сірників Крюґера та банкротство братів Інсулів, котрі контролювали електричні та ґазові підприємства, вартости поверх двох біліонів долярів.

Заплата за війну.

Економісти, фінансісти та політики цілого світа ломлять собі голови, як припинити крізу. Плянів є багато, але вони часто зовсім протилежні один другому. Та зате тепер вже нема — як було донедавна — протилежности думок, щодо причини крізи, бо сьогодня всі згідні з тим, що в своїй основі сучасна кріза є наслідком світової війни.

Верзайський мир, цей витвір гістеричної воєнної психози побідників, зіґнорував усі закони економіки та людської моралі Вилсинової засади самовизначення народів у практиці перетворено в поневолення народів. Яскравим прикладом такого „самовизначення" є доля України. Поки побідники не скрутили остаточно Німцям рогів у Верзаю, то до того часу вони ще посилали на Вкраїну „дружні" місії; а коли з Німцями скінчили, то Антанта допомогла самовизначенню України тим, що післала корпус Галєра на Західню, а армію Денікіна на Велику Україну.

Війна дала Европі: 7 нових державних та митних кордонів; бюрократизацію державних та муніціпальних апаратів, а це значить нові податки; воєнні міждержавні борги; репараційні сплати; загальну збіднілість та упадок покупної сили населення; паперові гроші та хитання валюти; скупчення більше половини світового запасу золота в двох державах, в Америці та Франції; вихід зі світової господарки 150 міліонів населення бувшої Росії; скорочення покупної сили 800-міліонового населення Індії та Китаю, бо їх срібні гроші дуже впали в своїй вартости; нові високі тарифи; потреби воєнного часу викликали зріст на технічне удосконалення продукції, що пізніше привело до надпродукції; незвичайний зріст участи жінок у торзі й промислі, та багато інших принесених війною проблем, які ще й досі поглиблюють господарську крізу цілого світа.

Форма змінена, але війна продовжується.

Верзайським миром закінчено збройну війну, а започатковано економічну. Чотири роки збройної боротьби дали формальну перемогу антанті, але 14 років економічної війни ще не дали нікому ні формальної ні фактичної перемоги. Економічна війна особливо загострилася за останні три роки і хоч тепер не ллється кров, як це було підчас збройної війни, то боротьба йде з неменшим напруженням і жертв цієї війни, через нужду та голод, буде мабуть більше ніж жертв збройної війни, бо тоді боротьба йшла тільки між двома ґрупами великих держав, а сучасна господарська війна ведеться всіми державами одна проти другої.

Та вже є деякі ознаки того, що ця війна наближається до свого природного кінця й без нового Версаю, бо вже всі почали розуміти, що економічна боротьба, так як і збройна, не принесе всім воюючим сторонам нічого крім мізерії.

(Далі буде).

АВСТРІЙСЬКА МУДРІСТЬ

(Народня казка).

Світова війна, що розпочалась була в в 1914-тім році, несла цілому світови нужду, українським землям цілковиту руїну. Австрійський цісар і його офіцири були іншої думки. Ґадали, що вони, розторощивши всіх ворогів Австрії, заведуть рай на земли. Австрійські офіцири не лиш думали про себе, що вони найхоробріщі лицарі в світі; вони не лиш думали, що ніхто не вміє воювати так розумно, як вони, бо все відступали, щоби своє військо „переґруповувати" до остаточного і рішучого „удару". Офіцири австрійського цісаря ще й те думали, що вони взагалі поїли всі розуми. Кождий австрійський офіцир був у всім ліпшезнайком. Знаючи все ліпше ніж всі інші люди, австрійські офіцири не лиш хоробро вішали безборонних горожан власної держави. Вони ще й культуру несли в такі дикі сторони, якою в Австрії була Галичина.

Кождий австрійський офіцир знав рільництво ліпше, ніж всі українські рільники і всі професори аґрономії накупу. Не диво, що австрійський цісар своїм офіцирам дав не лиш команду над військом; він дав їм команду також над рільництвом. Ті офіцири вигадали неодно таке, що відколи рільництво рільництвом, не прийшло на думку, і в сні не приснилося жадному рільникови. Жадному рільникови не прийшло на ґадку сіяти ґрисік. Українські хлопи були такі завзяті в своїм консерватизмі, в своїй неприхильности до всякого поступу, в своїй ненависти до всякої нової ґадки, що вони не послухали приказу одного австрійського офіцира, котрий казав сіяти ґрисік. Коби бодай один хлоп спробував, що з того вийде!

Не диво, що австрійські офіцири нарікали на українських хлопів, називаючи їх впертими бестіями, яких уцивілізувати зможе хіба лиш одна шибениця! Тою шибеницею офіцири дуже завзято несли культуру на близький Схід.

Одно село, котре було під господарським проводом офіцирів, має великі пасовиска і сіножати. Попри них тягнуться ще більші двірські пасовиска. Ті пасовиска, як звичайно в Галичині, головно громадські пасовиска, мали більше кертовиння як трави.

Офіцири, котрі дістали право орудувати сими пасовисками і сіножатями, знали скільки то було би сіна для військових коней, як би трава на них була буйна; як би вони взагалі мали траву.

Приглядаючися пасовискам, офіцири всі ті купки на пасовисках, брали за кертовиння. Ті пасовиска були колись лісом. Ліс люди вирубали, полишаючи відземки. При відземкам кидався буйний бурян. Коли відземки і бурян при них зітліли, то лишилися купки, подібні до кертовиння. Як правдиве кертовиня так і всі інші купки на пасовиску офіцири приписували виключно кертицям. На думку офіцирів, кертиці були виновниками того, що пасовиска не мали буйної трави, що не було сіна, і коні австрійської армії на фронті здихали.

Офіцири зійшлися на нараду і порішили кертичну роботу безнащадно поборювати так, що в кождім селі творили відстрашаючі приміри. Як австрійське військо прийшло до якого галицького села, то зараз арештувало кілька осіб, звичайно людей Австрії найвірніших. Австрійський фельдґеріхт, себто полевий воєнний суд засуджував на смерть для відстрашаючого приміру і будь кого і його зараз вішали. Як людей відстрашували від зради, так кертиць австрійські офіцири хотіли відстрашити від кертичної роботи на пасовиску.

Офіцири замовили в арсеналі у Відни сильну залізну клітку. Дали її жовнірам і вислали їх на пасовиска полювати. Довго вояки мозолилися, заки спіймали одну кертицю. Заперли її в залізній клітці і клітку поставили на возі. Віз окружений вояками під баґнетами рушив до офіцирської кватири в дворі. Коли віз зупинився перед кватирою, на ґанок двора вийшов цілий офіцирський корпус.

— Хто спіймав злочинця? — спитав найстарший офіцир.

З гуртка вояків виступив один, станув кілька кроків перед офіцирами, гопнув чобітьми в землю так, що аж закурилося і сказав:

— Мельде ґеґорзамст, я!

Офіцир виймив нотатника, записав собі імя і назвище жовніра і сказав:

— Вишлю про тебе рапорт до начальної команди армії і подам тебе до золотої медалі. Відступи!

Тепер зібрався полевий суд. Суд радив коротко, бо вина кертиці була очевидна. Офіцир Дураквар і сказав:

Як угорські полки не годні битися і як Австрію бють, то винні лиш галицькі кертиці. Як через ті кертиці армія не має сіна, то Австро-Угорщина мусить війну програти.

Другий офіцир, Пшиціліньскі, сказав:

— Моя ґадка така, що кертицю треба скарати так, як на внесення камрата Дураккварого хлопів східної части сього краю караємо за зраду.

Такої думки були також офіцири Йолупешті і Туманбаєр.

Не всі члени полевого суду були тої ґадки, що члени-офіцири. Та від команданта прийшов приказ, що для відстрашаючого приміру кертиця мусить бути засуджена за зраду і скарана смертю. Коли таке сказав командант, то вже жаден член суду не важився голосувати, що кертиця невинна. Полевий суд засудив кертицю на смерть, на шибеницю.

Найстарший з полевого суду вийшов на ґанок і проголосив присуд. Перед ґанком стояла велика юрба народу, бо коли по селу розійшлася чутка, що полевий суд, котрий вже повісив пару невинних хлопів, тепер судить кертицю, то під двір збіглося ціле село. Коли народ почув присуд, товпа зареготала. Офіцир похвалив народ за такий горячий австрійський патріотизм. На його думку, народ не сміявся з глупоти австрійського полевого суду, а з утіхи, що злочинець проти Австрії повисне на шибениці.

Перед двором поставили шибеницю. Один мадярський грабчук, що хоч страшно хотів, не пішов на фронт, бо його приділили до господарського відділу, випросив собі честь бути катом. Він пішов придивитися засудженій кертиці. Придивившися, побіг до команданта і крикнув:

— Мельде ґеґорзамст, кертиці не повішу!

Бачучи трівогу на лици грабчука, командант спитав:

— Може втікла?

— Не втікла, та годі буде закласти стричок на шию. Засуджена на шибеницю цілком не має шиї!

Воєнний суд знов зібрався на раду, щоби врадити спосіб виконання присуду на кару смерти.

— Як годі повісити, то хіба розстріляти; — сказав Туманбаєр.

— Я проти такого злагодження кари! — запротестував Пшиціліньскі. — Я був би за те, щоби ту українську кертицю спалити живцем.

— Я був би також за те, щоби спалити, — замітив Йолупешті. — Та за границею закинули би Австрії, що назад заводить середновічні кари. Найліпше було би засудженій відрубати голову.

Мадяр Дураквар і заявив:

— Злочини кертиць такі страшні, що відстрашаючий примір буде хіба лиш тоді, як та кертиця згине найлютішою смертю, яку лиш годна вигадати дика кроважадна бестія. Я вигадав таку люту смерть і жадаю, щоби кертицю завести на пасовиско, і там на місци її злочинів... закопати живцем!

Цілому судови ся ґадка дуже подобалася і порішено кертицю закопати живцем в землю. Коли народови оголошено ту зміну, народ знов заревів сміхом і став пхатися до клітки, щоби подивитися, чи в клітці справді кертиця. Командант гадав, що патріотичний народ не хоче ждати, аж зрадника Австрії завезуть на пасовиско; що народ хоче вихопити кертицю з клітки і злінчувати. Щоби кертицю не минула присуджена їй законна кара, командант обставив клітку цілою компанією піхоти з насторченими на крісах баґнетами і проти товпи народу поставив три машинові кріси. Таким способом командант, як він гадав, спас кертицю від смерти в руках патріотичного народу й уможливив виконання присудженої кари.

Сама кертиця не знала, що її жде. Вона преспокійно лазила з одного кінця клітки на другий, своїми маленькими ясними оченятами зиркала на окружаючий її народ і збиточно вітрила між залізними штабами клітки.

Залунала команда і похід рушив на пасовиско. Попереду ішло пів компанії піхоти. За нею на возі окруженім баґнетами їхала клітка з кертицею. За возом ішла друга половина компанії. Далі йшов полевий суд, за судом знов пів компанії війська, за військом непроглядна товпа цікавого народу. Коли вже були на середині пасовиска, похід зупинився. Один жовнір взяв свою полеву лопату і викопав яму. До Пшиціліньского приступив командант і сказав йому:

— Тебе, камрате, люди в сих сторонах зрозуміють, бо твоя мова подібна до їх мови. Тут зібралося так багато патріотів, що годиться використати нагоду, щоби ще більше скріпити привязання народу до Австрії і любов до цісаря. Скажи до них патріотичну промову!

Пшиціліньскі виліз на віз, на котрім стояла клітка з кер-

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ХАРАКТЕРНІСТЬ ПОПЛАЧУЄ.

В молодих літах я працював в однім підприємстві в освіченого Жида, котрий не носив бороди ані пейсів, але свій обичай і віру заховував. Коли в його бизнесі було більше замовлень, тоді він брав більше робітників до роботи. Одного разу нас робило у нього трох: двох Українців і один Поляк. Я в молодих літах не розумів того, що кождий хлібодавець, у котрого ми працюємо, пильнує не тільки того, чи роботи ми справно робимо, а пильно уважає й на наш характер.

До склепу приходять купці ріжних народностей: Українці, Поляки, Жиди й т. д., бо у великих містах є люди всяких національностей. Кожде підприємство чи склеп старається найбільше задоволити покупців своїм крамом і своєю обслугою.

Як нам відомо, декотрі Жиди виконують свій закон, свою віру, а тому носять таку одіж, котра нас дивує, а також бороду й пейси, що декого смішить. Та хто вміє дещо трошки думати, той не насміхається з чужих обичаїв, вміє себе пошанувати і не показати браку свого характеру. Взагалі насміхатися над іншими дуже негарно й це показує брак оглади та культури. Одного разу прийшов до склепу молодий Жидок, а вже жонатий, купувати крам. Він ще не мав ані вусів ані бороди, але зате мав великі пейси, котрі йому надавали смішний вигляд. Жінка власника того склепу закликала робітника Поляка, щоби він подав той і той крам. Коли Поляк приніс зі складу крам, то побачив того Жида й так здорово розсміявся, що ми думали, що він зі сміху трісне. Властительці зробилося неприємно. І в жидівській мові вона перепросила того покупця, а до помочі покликала одного з інших робітників, Українця. Той, поглядаючи, так заховувався, якби того пейсатого не бачив.

Другого дня ми прийшли до роботи, а того Поляка нема. Ми думали, що він заслаб та не прийшов до роботи. Але кухарка нам сказала, що господар відправив його з роботи. Значить, він через безхарактерність стратив роботу. За якийсь час той самий Жид дав більше замовлення, котре треба було відвезти на його адресу. Коли один з робітників там доставив йому крам, молодий Жид, хоч сам був бідний, пішов до свого куферка і зі своїх власних грошей дав йому на пиво. Хоч сам працював у богатого Жида в складі вин і лікерів, він дав шістку зі своєї власної кишені. Це він зробив не тому, що той приніс замовлення, а тому, що той був характерніший і заховувався по культурному. Власник нашого підприємства шанував і того робітника й платив йому більшу платню. Я тоді зачав ліпше пізнавати, що значить характер і яка користь з нього, а що значить безхарактерність. Поляка власник відправив тому, що він не вмів заховати незрілости свого ума, не міг того розуміти, що не можна насміхатися з чужих переконань і звичаїв, хоч вони часом здаються нам і чудними. Господар не був фанатиком, однак він болючо відчував наругу від Поляка над своїм одновірцем Жидом.

Одного разу він нас бачив, як ми йшли до своєї церкви, коли ми святкували свої свята, а не польські. Він нам повіншував, говорячи, що в нього мають пошанівок такі люди, котрі не покидають свого народу й не міняють своєї традиції та переходять на польське чи яке інше. Казав він, що Жидом вродився і ним умре, хоч були такі Поляки, котрі намовляли його перейти на католицизм, а самі не переходять на іншу, хоч би й християнську віру.

Ми бачимо, як Жиди через незмірну любов до свого народа не згинули у всесвітнім морю. Вони немов дощ розсіяні по божім світі й зберігають свої традиції, а тому ніколи не згинуть з лиця землі.

Оте збереження традицій затримало живучість жидівської національности. Чи не треба й нам, Українцям, навчитися цього в Жидів?

Н. К.

Позичай гроші, коли тобі їх не коиче потрібно, а віддай, коли без них не можеш обійтися.

Синок: Мамо, чи я можу напитися з твого вина?

Мати: Можеш, та як це треба сказати?

Синок: „На здоровля!"

Барон (до льокая): — Степане, погляньте, чи барометер спадає.

Льокай (наслухує): Нічого не чую, прошу пана барона!

— Перед кождою подорожю я цілісеньку ніч хорий.

— Ну, то подорожуй день скорше!

—o—

— Якто, ти не знаєш, що це таке камґари! А з чого зроблена твоя одежа?

— Зі старих дідусевих штанів.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

АМЕРИКАНСЬКІ УКРАЇНЦІ Й ВИБОРИ.

Останні вибори притягнули до аґітації й горожан чужинецького роду, які по більшій части це робітники й дрібні бизнесмени. Між тими чужинецькими ґрупами вели виборчу аґітацію також і Українці. Велику пропаґанду вели Українці Ню Йорку.

Мені, як орґанізаторови, учасникови кампанії по стороні демократичної партії, прийшлося завважити деякі хиби української акції. Поділюсь тими обсерваціями з читачами-горожанами українського роду.

Якщо ми, Українці, хочемо провадити американську політику, ми мусимо мати постійну горожанську орґанізацію на цілу Америку, на всі 48 стейтів. Не маючи загально-американської орґанізації, ми в часі виборів на президента мусимо шукати кандидатів. Коли в нас буде така орґанізація, тоді кандидати будуть шукати за нами.

Нам треба далі мати свою горожанську пресу. Під таким оглядом і стейтові орґанізації будуть мати вплив серед чужинців.

Коли Американці інших походжень роблять національні стейтові й повітові конвенції, то й ми, горожани українського роду, виховуймо своїх дітей до американської політики. Декотрі з них уже мають більшу освіту. Нашим обовязком є брати активну участь в управі краєм. Наш обовязок є також ставити кандидатів на ріжні уряди громадські, стейтові і вищі.

Цими способами здобудемо собі більший вплив та будемо мати більший вплив для користи нашої іміґрації, а також для помочи Рідному Краєви.

Григорій Бардак,
орґанізатор Демократичних Клюбів долішньої части стейту Ню Йорк.

тицею, і промовив до народу:

— Тирольці Сходу!... Ви може не знаєте, що вас так звуть і чому вас так назвали... Тирольці, то та частина німецького народу, яка жиє на крайній західній окраїні Австрії і яка все вірно стояла при австрійській родині цісарській; яка проливала свою і вражу кров, клала свої і вражі голови в обороні тої цісарської родини. І ваші батьки робили се. Ось тому то ваш народ названо Тирольцями Сходу... Тирольці Сходу! Дуже важна причина спонукала мене саме тепер промовити до вас, бо саме тепер врадуються ваші щиро-східно-тирольські серця. За хвилю скараємо смертю зрадника, що рив під улюбленою вами державою, під найдорожчим вашому серцю цісарем Франц Йосифом. Його маєстат, цісар Франц Йосиф нехай жиє!

— Многая літа! — понеслося на пасовиску по дідівськи носовими голосами.

Коли народ відспівав те многая літа, Пшицілінські говорив далі:

— Караючи смертю одного злочинця, ми морально вбиваємо цілий його рід, який підкопує вашу будучність, бо не даючи військовим коням сіна, робить шкоду Австрії і її монархови. Без Австрії і без цісаря, ви не годні би жити, отже кертиці є вашими споконвічними ворогами. Ви з ними ніколи не помиритеся, ні вони з вами.

Бесідник хвилю мовчав.

— Він мабуть хоче, щоби ми його промову похвалили, — люди подумали і крикнули:

— Славно! Славно!

Сей крик стрівожив кертицю, бо вона, жиючи під землею, такого крику ще ніколи не чула. Станула на задних лапках, рильце всунула між штаби клітки і цікаво гляділа на світ божий.

Пшицілінські говорив далі:

— Тирольці Сходу! Сьогодня ми творимо відстрашаючий примір, щоби порода зрадників з жаху заніміла і посивіла. Бачучи страшну смерть отсеї грішниці, що в клітці, 'всі її товариші і товаришки втечуть відси і ваші пасовиска, ваші сіножати на віки вічні полишаться в спокою. Злочинця не повісимо, не розстріляємо, не зітнемо і не спечемо на кострі привязаного до стовпа. Злочинець нехай умре найстрашнішою смертю, якою коли хто вмирав. Злочин такий страшний, що то не буде звірство, як скажу, що кертицю закопаємо в земли живцем!

Народ заревів сміхом і знов закричав:

— Славно! Славно!

Клітку з кертицею здоймили з воза і поставили коло ями. Авдитор приступив до клітки і ще раз прочитав присуд в імени найяснішого цісаря Франц Йосифа першого.

Дураквârі вхопив клітку, відчинив і кертицю викинув до ями. Жовнір засипав яму землею. Засипав легко, щоби кертиця не зараз вдушилася. Судії хотіли, щоби вона присипана найдовше мучилася, заки згине.

По виконанню присуду військова музика заграла „Боже в твоїй охороні держи цісаря", і військо відійшло до кватир, а народ розійшовся.

Михайло Зощенко.

ЧОРТ ЗНА, ЩО ТАКЕ.

Делікатні машиністи.

Машиністи М.-О. залізниці мають делікатну просьбоньку. Вони просять... Ах, дорогі товариші, ви думаєте, що машиністи просять, щоби їм дали спец-одежу, або просять поспішитися з платнею... Ні. Вони все мають. І спец-одежу тай платню їм в пору платять... Вони, дорогі товариші, просять заміняти урядничку на XI. відділі — на мущину. В просьбі так і сказано: треба

„поставити мущину, а дівчина не на місці, тому, що поденервовані машиністи наслідком усяких неудач підчас служби висловлюються всякими непристойними словами"...

А при дівчині воно не так уже влучно.

І ось на таку делікатну просьбу інтриґантська адміністрація XI. відділу зовсім не відзивається. Яка огидлива адміністрація! Вважайте добре. Щоби вона другої дівчини не поставила задля ліквідації лайок.

25%.

По словам „Уральського Рабочего", від того часу, як бриґада почала діставати 25% від кожної кари, на стації відбуваються справжні лови. Так, напримір,

„випускають пасажирів з білетами на перон до проголошення всідання... Пасажир вийшов на перон, а там на нього нетерпляче жде контрольор. Побачив і відпровадив для покарання".

І добре ще, що бриґада дістає 25%. А колиб 50%? За 50% бриґада ловила би пасажирів за щонебудь і на силу заганялаб на перон.

А якби так 100%? Товариші! Голубчики! І подумати лячно, що буде з пасажирами, коли бриґаді дати 100%.

Дотепне міркування.

„Брянський Рабочий" повідомляє, що управитель боднарської майстерні при фабриці цементу постановив:

„Тим, хто має жінку, не треба видавати спец-одежі. Жінка, — каже він — може вшити"...

Це правда. Коли жінку привчити, то вона не лише шити, — вона фальшиві гроші навчиться робити.

Багато можна заощадити, коли, скажімо, жонатим робітникам і платні не виплачувати.

Освічений чоловік.

„Рабочая Газета" повідомляє читачів про те, як і чому зворотничий В. бє свою жінку. Виявляється:

„Я бю мою жінку з привички — признається зворотничий. — Вона скаже дурницю — ти її і вдариш... Я так думаю, що жінок більше бють за їх глупоту. Колиб вона була бодай грамотна, я її і пальцем не торкнув би".

Сам зворотний В. грамотний і освічений чоловік. Ну, а якжеж освіченому чоловікови не вдарити темної баби? Годі. Треба вдарити. Требаж їй, дурній бабі, показати свою освіту.

Землемір.

Газета „Красный Алтай" повідомляє, як то селяни села Підстепного переводили розмежування землі. Задля того вони наняли за марну заплату якогось аґронома котрий негайно взявся за роботу.

„Інструменти до мірення в того аґронома цікаві: замісць мірничої стяжки та рулетки — мотузок, а замісць теодоліта—звичайне колесо від воза".

Що аґроном робить з тим колесом — ніхто не знає. Може він котить його перед собою, а може й сам на ньому котиться. Взагалі, землемір, що аж гей!

Такого землеміра не стидно і з новим роком поздоровити. З новим роком, гарний горожанине! Котіться до нас у Петербург на колесі! Не пропадете — на празниках будуть вас у цирку показувати.

НЕ СУМУЙ!

О, не сумуй, моя кохана пташко,
І не схиляй у смутку голови,
Мені, як і тобі, терпіти дуже тяжко
Важкий удар жорстокої судьби.

В майбутнє вір і разом ми обоє
Без нарікань цей видержім удар,
Що даний нам жорстокою судьбою;
Лиш збережім в серці кохання жар.

Вір, біль пройде, забудеться все горе
І доля знов всміхатись буде нам;
Для тебе бережу і ласк й цілунків море,
Тобі я їх, лише тобі віддам.

П. Т.

O, be not lonely, dearest love,
Nor let thy head be bowed with care;
For me no less than for thyself
This stroke of fate is hard to bear.

But we can both in days to come
Bear bravely fortune's cruel blow,
Provided deep within our hearts
We keep a spark of love aglow.

Our pain, forgotten, soon shall pass
And skies of blue upon us smile.
For thee and thee alone I keep
A sea of kisses; trust awhile.

P. T.

Translated by
Maria Nyczay Iwaszko.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

Вершок тресури.

— То це має бути твоя така дуже розумна папуґа? Таж вона нічого не говорить!

— Бо ми від учора гніваємося!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

BUFFALO, N. Y.

Ukrainians at the International Folk Festival.

November 9th, 1932, will always be a memorable day in the hearts of the Ukrainian population of Buffalo, N. Y., and vicinity as their choir, assisted by Ukrainian dancers from Rochester, N. Y., received a major portion of the tremendous applause when they took the stage in their part of the International Folk Festival held at Buffalo in the State Teachers College Auditorium.

Professor Harry Korolishin, assisted by his daughter, Anastasia, led his Buffalo congregation to the stage which was set in old country farm style showing peasants at work swinging their peasants at work swinging their way into the administration of an audience of over 3,000 who witnessed the performance. The native songs sung by the troupe were "Over the Meadows" and "Forest Festival".

The Ukrainian dance troupe from Rochester entertained with a series of Avramenko's dances steps, re-arranged by Mr. Michael Borshansky, their leader, who also danced two solos holding the audience breathless and amazed with his easy motions through intricate steps. "Chumak" was one of his dances and the other one of his own originations. He was assisted by Ann Lysko, Ann Perchyk, Sophia Lucyshyn and Tess Pechak, who were gaily clad in native costumes. Their three dances, "Two Pair Kolomeyka," "Kozachok Kolchincki" and "Hony Vitter," drew more applause from the onlookers than any other number of program. They demanded more Ukrainian program. A large part of the applause was due to the music furnished by Mr. Michael Yurkiw, violinist, who was assisted by his daughter Anna, at the piano.

The Buffalo choir was composed of the following members: Harry Korolishin, Anastasia Korolishin, Elis Guize, Anna Wawriw, May Kowalchuk, Anna Cosminski, Anna Harawus, Mary Rydryk, Catherine Zynchak, Stephen Swecz, Anna Mydzian, Olga Slotiuk, Olga Berezuk, Jost Malast, Peter Berezuk, Joseph Kokolus, Steven Lozinski, Basil Labuda, Pearl Harawus, Mary Harawus, Steven Lestition, William Szafron, and William Kosticki.

Eight other nationalities were also included in the Festival; they were as follows: Greeks, Italians, Russians, Swedes, Germans, Poles, and Hungarians. The entire program lasted over four hours and was immensely enjoyed by those present.

Raymond Wayda.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Звідомлення Злучених А. У. Організацій.

На зборах Управи Злучених А. У. Організацій дня 11 листопада с. р. вирішено слідуючі справи:

1) Висилка телеграми до Президента Злучених Держав.

З нагоди вибору Ф. Д. Рузвелта президентом Управа вислала привітну телеграму з бажанням повного успіху для його адміністрації.

Також вислано від імени Злучених Організацій желання повного успіху для п. О. Малини, якому припала честь бути першим Українцем, вибраним з міста Филаделфії до стейтової леґіслятури.

2) Листопадове Свято.

Комітет свята, в складі д-ра П. Дубаса як голови та пані В. Рутецької і М. Дубаса як членів, здав слідуючий фінансовий звіт:

Приходи з продажі цвітів	$67.87
Збірка на галі, п. Борис	7.24
Пані Л. Ворончак	13.65
Пані С. Кобильник	14.17
О. Медвідь	21.33
	$56.39
Загальна сума приходу	$124.26
Розходи	74.00

Остається чистий прихід $50.26, які вислано до У. Т. Допомоги Інвалідам у Львові.

В звязку з концертом Управа вислала повне признання комітетови свята та рішила скласти письменну подяку тим учасникам концерту, котрі взяли в ньому безкорисну участь.

3) Протестаційні збори та виклад Р. Смита, бувшого британського посла, про враження з України.

В неділю, дня 18 грудня с. р., точно в годині 5-тій пополудні, в Українській Галі при 847 Н. Френклин ст. відбудуться всенародні протестаційні збори проти нової повені ляцьких розбоїв. На цих зборах буде промовляти великий прихильник нашого народу, бувший британський посол і парляментарний секретар бритійського міністра заграничних справ, **п. Рені Смит**, який саме тепер вернувся з поїздки по Великій Україні, де на місці запізнався з українським питанням. Посол Смит знаний нашому громадянству зі своїх виступів в обороні нашого народу в часі „пацифікації".

Саме тому прохаємо наші організації з Филаделфії і околиці здержатися на цей день від усяких приміремств та взяти масову участь в цих зборах.

По зборах на тійже ґалі відбудеться приняття в честь Смита, під зарядом тов. Ук. Ам. Горожанок.

З огляду на обмежену скількість місць прохаємо зарезервувати місця негайно, листовно на адресу:

Mr. M. Dubas, Treasurer,
847 N. Franklin St.,
Philadelphia, Pa.

Колиб інші громади бажали гостити в себе посла Смита, хай звернуться негайно на слідуючу адресу:

Miss Mildred C. Smith,

Open Forum Speakers Bureau,
80 Baylston St., Boston, Mass.

Посол Смит повідомляє, що в Клівленд і околиці міг би бути 11—12 грудня, в Шікаґо—Дітройт 7—10 грудня, а 22 грудня він вертається до Лондону.

Булоб дуже бажане, щоби всі наші більші громади гостили в себе нашого бритійського прихильника і почули його враження з поїздки по Україні.

4) Український Національний Хор при Музичній Школі.

Завдяки невпинній праці нашого співака проф. Г. Павловського вже зорганізовано в Филаделфії національний хор, який виступить перший раз публично в Метрополітен Гавз дня 28 січня 1933 р. зі школою Авраменка. Прохаємо всіх, хто має голос і охочий співати, голоситися до хору кождого вівтірка і пятниці в Українській Галі, 847 Н. Френклин Ст.

Також прохаємо родичів посилати своїх дітей до Української Музичної Школи, бо вона має добрих учителів і при допомозі громадянства стане культурним співацько-музичним центром нашої громади.

Управа Злучених А. У. Організацій м. Филаделфії.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Тов. Запорожська Січ, від. 206, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться 20 листопада, в годині 1.30 пополудни, в гали парохіяльній. Проситься всіх членів прибути на означений час. На тім мітінґу буде голосування за новою реформою і пояснення щодо неї. Кождий член дістане табельку нової системи. — Мих. Бардачевський, пр.; Ілія Околіта, кас.; Мих. Яцишин, секр.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ. Тов. Запорожська Січ, від. 347, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 20 листопада, точно в годині 2-ій пополудни, в гали де звичайно. Проситься всіх прийти на мітінґ, на котрі роздасть табельки в справі виміни старих грамот на нові й вияснится, які користи будуть з виміни. — П. Чопек, секр.

ПАСАЙК, Н. ДЖ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 42, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 20 листопада, в годині 2-гій пополудни, в гали У. Н. Дому, 237 Говп Еве. Проситься усіх членів прийти та вирівнати свої вкладки, щоб скорше віддати книжки до контролі, бо це буде останній місячний мітінґ в цім році. Довгуючі члени, коли не вирівнають своїх залеглостий, будуть суспендовані. Кождий член має взяти собі свою табельку реформи, виробленої У. Н. Союзом. — Василь Микитин, предс.; Петро Головачук, кас.; Мих. Федорів, фін. секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. Бр. св. Димитрія, від. 288, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що звичайний мітінґ відбудеться 20 листопада, в годині 1-ій пополудни, в гали українській при Третій і Карбон ул. Проситься усіх членів прибути на цей мітінґ і вирівнати свій довг. — Т. Данилюк, предс.; М. Мушастий, кас.; М. Грегораш, секр.

ВЕСТ ІСТОН, ПА. Тов. ім. Б. Хмельницького, від. 137, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 20 листопада, в годині 2-ій пополудни, в гали парохіяльній, при 4-тій улиці. Обовязком є кождого члена бути на мітінґу, бо є важні справи до полагодження. Найважніша, це вибір. В цій справі буде пояснення про значіння реформа старого робу обезпечення на нові і користи з цеї реформи для членів. Раздасться також табельки для кождого члена. Пригадується довгуючим членам, щоби старалися сплачувати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Микола Підгайний, предс.; Іван Терлецький, кас.; Михайло Колодруб, секретар.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Укр. Запомогове Тов. Дністер, від. 361, повідомляє, ощ мітінґ відбудеться в суботу, 19 листопада, в год. 8-ій ввечір, в У. Н. Домі, 217 Іст 6-та ул. Є важні справи. Довгуючим пригадується, щоби вирівнали свою належитість. Приводіть нових членів до У. А. Союза. — Е. Гузар, предс.; Д. Костишин, секр.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 73, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що звичайний мітінґ відбудеться в неділю, 20 листопада, в годині 1-ій пополудни в самі під ч. 1929 Вестмінстер ул. Взивається всіх членів прибути на ті збори для того, що дуже важні є справи до полагодження. Пригадується довгуючим, щоби прийшли і вирівнали свої вкладки, бо інакше будуть суспендовані. — І. Чорний, предс.; М. Свідер, секр.

ПРИМУСОВА СМЕРТЬ УДОВИ.

Жорстокий звичай, що по смерти чоловіка мусіла вмерти і жінка, щоби бути його товаришкою і на тамтім світі, був практикований вже у найдавніших доісторичних часах у ріжних племен і народів. Яркий, драматичний його опис залишив нам арабський купець-подорожник Ахмет ібн Фадлан, що видів його у 922 р. над Волгою між нордійськими Русами, а з дрібних тільки згадок у інших старинних авторів виходить, що його знали також усі Славяни. Серед археольоґічних знахідок вказують на нього не дуже рідкі випадки, де чоловічий та жіночий кістяк разом в одному гробі, як це прим. мало місце у боярській могилі на Плісниську біля Підгорець. А отсе недавно знайшли новий такий похорон на Мораві. У Кшеновіцах біля Берна йдуть розкопки на кельтійському погребищі з останніх століть пер. Хр. і в одному гробі знайшли на дні кістяк мужчини-боєвика з багатою зброєю, а в насипі, пів метра над ним, кістяк молодої жінки з залізними прикрасами у тім самім (лятенськім) стилю. Пояснити це можна тільки згаданим звичаєм, який — до речи — ще й досі не пережився, бо прим. в Індії трапляються ще випадки, що жінка йде „добровільно" на костир по смерти чоловіка.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН МОЖНОВЛАДЕЦЬ ДЖУНҐЛІВ. (6)

Rex Maxon

G-6

„Ми заплатимо тобі добре за перепуск нас через твої володіння", говорив саркастично Араб. „Мені платити не треба. Ви не перейдете через джунґлі", відповів Тарзан. „Як тобі запронував мир і гроші. А ти, християнська собако, не хочеш цього приймати!" — сердито випалив шейк. „Коли ти хочеш війни, то хай вона буде! Я її не боюся", говорив далі Ібн Джад. „Гей! Звяжіть йому ноги й руки та заберіть його геть звідси!" — наказав він сердито своїм рабам.

„Будь обережний, магомеданине", говорив Тарзан. „Моя зброя є дуже довга й вона тебе досягне там, де ти не сподіваєшся, й саме в той час, коли ти будеш чути себе найбезпечніше. Навіть по моїй смерти пальці моєї зброї дістануться до твого горла!" „Мене ти не залякаєш! Пропоную тобі передумати все й погодитися зі мною", відповів шейк. „Та памятай, що шейк Ібн Джед ніколи не стрінеться в половині дороги. Він усе дістає, що хоче!" Цим скінчив Араб свою розмову.

Араби й чорні раби схопили Тарзана, скрутили йому ноги й руки та потягнули його геть з намету шейка. Примістили його в маленькому наметі, що стояв недалеко від намету шейка. Біля намету поставили узброєну охорону. Тарзана звалили там на землю і ще міцніше скрутили йому руки й ноги, так, що він не міг поворохнутися. Ібн Джед був певний себе й своєї перемоги над Тарзаном. Він попивав у своєму наметі каву, мріючи про золото Німару.

З ним були Толоґ та інші. Нарешті шейк наче прокинувся від задуми. Він запитався з тривогою Толоґа: „А чи дійсно добре звязана ота християнська собака? Ніч буде темна, то щоб що не трапилося й він не вирвався на волю. Мертвий Тарзан для нас безпечніший, ніж звязаний! Ти, Толоґ, мусиш зробити для мене прислугу й запікуватися Тарзаном, щоб він був дійсно нешкідливим для нас", сказав Ібн Джед, йдучи відпочивати до свого гарему.